

MEĐUNARODNI STRUČNJACI U radnom posjetu Istri obilaze crkvice s istarskim freskama

Tokijski Državni institut za istraživanje kulturnih dobara zainteresiran za sudjelovanju u dovršetku elaborata stanja zidnih slika u Istri

Yoshifumi Maekawa, viši savjetnik tokijskog Državnog instituta za istraživanje kulturnih dobara, i profesorica Monica Martelli Castaldi, suradnica ICCROM-a – Međunarodnog centra za proučavanje očuvanja i restauracije kulturne baštine, jučer su bili gosti u Uredu župana u Pazinu gdje su sa svojim domaćinima razgovarali o fenomenu istarskih fresaka. Inozemni gosti iskazali su interes za uključivanje u projekt daljnje valorizacije ovog važnog dijela istarske kulturne baštine

NAPISAO I SNIMIO
Andelo DAGOSTIN

PAZIN - Nakon pozitivno ocijenjene aplikacije koju je izradila Kuća fresaka u Draguču tokijski se Državni institut za istraživanje kulturnih dobara zainteresirao za sudjelovanju u dovršetku elaborata stanja zidnih slika u Istri. Tim je povodom njihov predstavnik, viši savjetnik Yoshifumi Maekawa uz pratnju profesorice Monice Martelli Castaldi, suradnice ICCROM-a (International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property- Međunarodni centar za proučavanje očuvanja i restauracije kulturne baštine) jučer primljen u Uredu župana u Pazinu. Ondje su razgovarali s županijskim pročelnikom za kulturu i zavičajnost Vladimirom Torbicom, ravnateljem Povijesnog i pomorskog muzeja Istre Gracijanom Kešcem te pročelnicom Konzervatorskog odjela u Puli Lorelloom Limoncin Toth.

Financijski doprinos

- Preko nekih drugih projekata inozemni stručnjaci u Japanu čuli su za Kuću fresaka u Draguču i fenomen istarskih fresaka, što nam je pohvala. Voljni su se uključiti i svojom ekspertizom i financijski doprinosom, kazala je Sunčica Mustač, voditeljica Kuće fresaka u Draguču.

Cilj tima međunarodnih stručnjaka je običi gotovo 25 istarskih crkava s freskama kako bi utvrdili njihovo stanje i na koji bi se način tokijski Državni institut za istraživanje kulturnih dobara mogao uključiti u njihovu daljnju valorizaciju. Nakon susreta u Uredu župana jučer se međunarodni tim stručnjaka

Razgovor u Uredu župana u Pazinu o elaboratu stanja zidnih slika u Istri

uputio prema pazinskoj župnoj crkvi svetog Nikole i dalje prema crkvama Draguča i Roča. Posjetit će svih 25 lokacija s freskama.

- Freske su nama bitne jer prikazuju naš život, sve što se Istrijanima događalo u srednjem vijeku. Ovaj iskorak nam je iznimno bitan kako bi međunarodni stručnjaci mogli procijeniti koliko je vrijednost naših fresaka, kazao je Vladimir Torbica. Cilj posjeta je konkretiziranje

sudjelovanja japanskog instituta koji bi osim stručne ekspertize i financijski sudjelovao u projektu.

Inače, podrška pri restauraciji, istraživanju i prezentaciji istarskog zidnog slikarstva jedan je od glavnih projekata Odjela za kulturu i zavičajnost Istarske županije. U proteklih 20 godina restauriran je niz ciklusa zidnih slika u crkvama širom Istre, a te su iznimno skupe radove prvenstveno financirali Mi-

nistarstvo kulture i Istarska županija, uz pojedinačna sudjelovanja Regije Veneto, gradova i općina te župnih ureda.

Pregled i obrada svih lokacija

- Ovo je projekt koji daje još jednu međunarodnu komponentu djelatnosti našeg muzeja. Podsjetiti ću samo da je trenutno u Kući fresaka postavljena izložba koja ima međunarodni karakter, a realizirali smo je s udrugom Ad Undecimum iz San Giorgia di Nogara koja daje fini presjek fresaka u Istri i Furlaniji, kazao je Gracijano Kešac, ravnatelj Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u sklopu kojeg djeluje Kuća fresaka u Draguču.

Naime, Istarska županija napravila je veliki i važan korak u prezentaciji fenomena istarskih fresaka te je u suradnji s Općinom Cerovlje osnovala Kuću fresaka u Draguču. Kuća fresaka od 2017. djeluje u sklopu Povijesnog i pomorskog muzeja Istre, no sa svojim projektima surađuje s brojnim drugim domaćim i stranim znanstvenim, stručnim i kulturnim ustanovama.

Jedan od takvih projekata je izrada Elaborata stanja zidnih slika u Istri. Elaborat je formiran kao projekt s ciljem pregleda i obrade svih lokacija na području Istre u kojima je zabilježeno postojanje zidnih slika, i restauriranih i nerestauriranih, kako bi se sastavila baza podataka korisna za sve struke koje se bave freskama.

U elaborat se, nakon terenskih istraživanja, pregleda arhiva i dostupne literature, unose restauratorima i konzervatorima bitni podaci o trenutnom stanju fresaka, njihovim oštećenjima i povijesnim restauracijama, a pogotovo

povjesničarima i povjesničarima umjetnosti važne naznake o ikonografiji, umjetnicima i vremenu nastanka pojedinih slojeva zidnih slika. U konačnici, nudi se valorizacija te sustav mjera koje je potrebno poduzeti za svaku pojedinačnu građevinu s obzirom na njezinu važnost i stupanj ugroženosti.

Opsežan projekt i suradnja

Ovom opsežnom projektu odmah su se nakon njegove prezentacije 2018. pridružili Konzervatorski odjel u Puli, Konzervatorski odjel u Rijeci, Hrvatski restauratorski zavod te privatni restauratori, a da bi se nakon dvogodišnje covid pauze za njega zainteresirao Filozofski fakultet u Rijeci koji u njemu sudjeluje kroz praksu studenata diplomskog studija, a od 2022. i Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Svi oni unose u elaborat stanja podatke iz svojih ekspertiza surađujući pri tom s drugim brojnim institucijama. Zahvaljujući toj suradnji vijest o istarskom zidnom slikarstvu proširila se i do neplaniranih, a iznimno zanimljivih stručnih destinacija, poput Japana.

Važno je napomenuti da su u sklopu izrade elaborata prikupljeni arhivski materijali za crkve u Kloštru, Račicama, Humu, Draguču, Završju, da su već sondirane i analizirane mnoge ugrožene freske, poput onih u Koromačnom, Svetom Lovreču, Barbanu, Balama, Dvigradu i drugdje te su između ostalog otvorene freske iz 15. stoljeća u crkvi svetog Trojstva u Cerovlju te freske majstora Alberta iz Konstanza u crkvi svetog Antuna u Balama također iz 15. stoljeća.

Restauracija freski u crkvi Blažene Djevice Marije "kod lokve"